

ANFRÄTT FÖRSVARSVILJA

NÄR riksdagen tar sina påskferier är mer än halva tiden av den ordinarie vårsessionen tilländagången. Med ledning av vad som hittills förekommit på Helgeandsholmen torde man kunna våga den förutsägelsen om återstoden att inga överraskningar äro att vänta. Partierna planlägga sin uppmarsch till andra kammarvalen söndagen den 18 instundande september, och motionernas mångfald har bemängts med »det os av stekt valfläsk», som prosten Hallén befarade i sitt hälsningstal den 10 januari i andra kammaren i egenskap av dess ålderspresident.

Varken remissdebatten den 19 januari eller utrikesdebatten den 7 mars företedde något nytt av större intresse. Oppositionsledarna utsatte den nye finansministerns statsverksproposition med dess balansering jämväl av kapitalbudgeten med skattemedel för från kritik och efterlyste som vanligt en rationell och rättvis skattesänkning. Utrikesdebatten bekräftade, att Sveriges alliansfria politik mindre än någonsin är anfäktad, men herr Undéns person irriterar alltjämt oppositionen. Denna episod är dock bagatellartad i jämförelse med t. ex. den ökade förvirringen i bostadspolitiken och den uppenbara motsägelsen att krav på konsumtionsinskränkning för att bevara penningvärdet och stärka valutan officiellt framföras samtidigt som hundratals miljoner kontant enligt valloften senare skola utbetalas i extra barnbidrag i stället för att detta i och för sig vällovliga syfte borde tillmötesgåas genom speciell skattelindring. Den centrala uppgörelsen i årets avtalsrörelse var obestriddligen ett tekniskt mästerprov för de svenska arbetsmarknadsorganisationerna, som utlandet har skäl att avundas oss, i synnerhet om man betänker storstrejksspektaklet i Finland och den fackliga jättekonflikt, som hotar både Danmark och Norge. Hos oss måste ändå beviljas cirka 4 procent i generell löneökning. Riksbankschefen Per Åsbrinks drastiska varning i höstas vid Arbetarnas Arosmässa i Västerås var ett tal i vädret. Det tycks icke ha gått upp för fackorganisationerna, att fjolårets missväxt och denna vinters isblockad berövat Sverige normala inkomster, som måste minska folkhushållningens möjligheter att utan risk för prisnivåns höjning ånyo förhöja konsumenternas köpkraft.

Emellertid avslöjade riksdagsdebatten den 14 mars om repetitionsövningarnas inställande under nästa budgetår en annan oroväckande tendens inom svensk inrikespolitik. Regeringens åtgärd har här som annorstädes blivit bittert nagelfaren som oförlåtligt sabotage av vår försvarsberedskaps planmässiga utbyggnad och förbättring. Regeringens statsfinansiella motiv ha tillika underkänts som löjeväckande då det gäller att spara cirka 65 miljoner i en budget på 9 miljarder, och man misstänker med fog, att regeringens egentliga drivfjäder varit att kasta ut ett ben åt de försvarsolustiga socialdemokraterna i riksdagen, vilkas antal i fjol uppgick till 25 men som i år förmodas ha ökats. Högern erbjöd motionledes en kompromiss för att med minsta kostnad rädda det mest väsentliga av sagda repövningar, men då ingen annan reflekterade på denna lösning, föll högern i sista hand tillbaka på herr Erik Hagbergs avslagsmotion. Folkpartiet svajade hit och dit utan att ha någon bestämd ståndpunkt i sak; herr Ohlins missnöje riktade sig främst mot att statsrådet Torsten Nilsson icke konsulterat den nytillsatta försvarsberedningen om regeringens plan.

Vid behandlingen av ärendet i statsutskottet berömde sig folkpartiet av att genom sin fordran på »en hård skrivning» av utskottsmotiveringen fått fastslaget, att åtgärden var av engångsnatur. Men hur gick det med denna enhällighet bland utskottsmajoriteten i kamrarna? Jo, 74 socialdemokrater i andra kammaren motsatte sig utskottets motivering, och 19 avstodo från votering, »för att icke för framtiden binda sina händer». I första kammaren togo 35 socialdemokrater dem till förebild, vilket betyder, att mer än hälften av alla socialdemokrater i riksdagen öppet demonstrerade sin försvarsolust, vilket tydligen var en obehaglig överraskning för regeringen, enkannerligen för herr Torsten Nilsson. Morgon-Tidningen skrev »att det nu fattade beslutet om repetitionsövningarna visserligen icke kan tolkas som bevis för att försvarsviljan är i uppluckring, men att de påfallande många rösterna för en mera obestämd motivering nog får lov att räknas som *försvarsrealisationens första svalor*».

Tyvär förhåller det sig så. Förebud härtill hade skönjts under remissdebatten, då en socialdemokratisk ledamot av andra kammaren, fröken Gunnel Olsson från Åkersberga i Stockholms län, utslungade ett anatema mot allt vad atomkrig heter och förkunnade, att »det finns högre värden än friheten». Detta lågmärke under senaste årens försvarsdiskussioner lämnade partivännerna på statsrådsbänken oberörda. Herr Erlander, som så manhaftigt

år 1954 vid en interpellation om atombomberna inskräppte plikten till ståndaktighet gentemot alla slag av krigshot, återföll tvärtom under samma debatt i socialisternas värsta vulgärsvada från 1920-talets nedrustning av försvaret genom att patetiskt påstå, att nedrustningen av de — stagnerande — anslagsbeloppen under fjärde huvudtiteln vore bästa metoden för att främja försvarsviljan hos folket!

Hur ha nu bondeförbundet och folkpartiet burit sig åt i detta spörsmål? Ifall bondeförbundet ej alltför mycket vansläktats från sina föregångare, som under den heta striden om nedrustning i 1925 års riksdag vid högerns sida, må dess positiva försvarsvilja icke betvivlas. Det har likväl icke hindrat deras statsråd att utan synliga tecken till protest anamma regeringens förslag beträffande desorganisationen av de krigsförbandsmässiga repövningarna, och något knot förspordes icke heller från bondeförbundet under riksdagsbehandlingen. Är det tänkbart att bondeförbundet, mot lämpligt vederlag i en ny kohandel, vill spela samma assistentroll vid en eventuell nedrustning som de folkfrisinnade 1925? Folkpartiet åter sprack i tre delar, i det att medlemmarna i gemen röstade för statsutskottets majoritet, medan herr Wedén i Eskilstuna anslöt sig till högern och en anonym folkpartist, sannolikt meningsfrände till den ovannämnda pacifistiska amazonen, fröken Olsson, slog följe med de socialdemokratiska reservanterna. Dessa förskansade sig som alltid bakom den pågående utredningen inom försvarsberedningen, och många med dem tröstade sig med Dagens Nyheters ihärdiga försäkran, att vår nuvarande arméorganisation vore alltför åbakig för atomkriget utan att man någonting vet om dess förlopp och det förty icke bör diskonteras genom att underminera det försvar Sverige redan har.

Den »försvarsrealisation», varom Morgon-Tidningen ordade i så dystra tonfall, återupprepades vid statsutskottets behandling av fjärde huvudtiteln. Härvid stötte herr Torsten Nilssons äskanden ånyo på patrull från fronderande partivänner, i det att 8 socialdemokrater, dvs. hälften av utskottets socialdemokratiska uppsättning, önskade minska dessa med en kvarts miljard beträffande beställningsbemyndiganden för alla de tre vapengrenarna, varigenom bl. a. en av de föreslagna jagarna bortföle. En sådan krympning skulle föranleda samma dröjsmål i fråga om materialtillförseln som då de nu avlysta repövningarna efter mobilisering gör en sjättedel av krigsförbanden obrukbara för sju år framåt.

Även om reservanterna icke kunna rycka kamrarna med sig,

Anfrätt försvarsvilja

måste man dock beteckna dessa symtom på försvarsviljans uppmjukning som en ny bedräglig faktor i svensk politik, vilken kommer att bereda de socialdemokratiska statsråden många svåra stunder och ställa deras hittillsvarande försvarsvilja på avgörande prov. De böra inse, att man nu i Sverige börjar skymta tvedräktens första skörd av den draksådd, varmed Krustjev och Bulganin äro sysselsatta genom sin nya »fredsoffensiv» i form av ömsesidiga besök, skåltal och översvallande välvilja gentemot Nordens länder. Härtill kommer att vid de förestående septembervalen socialdemokraterna nödgas gå i bräsch för regeringens impopulära politik och tävla med folkpartiet, som anstränger sig, att genom radikal socialpolitik och i författningsfrågor försöka manövrera sig till vänster om socialdemokraterna. Det är då frestande att gripa till den ingrodda demagogiska vanan att attackera försvaret och ställa i utsikt reducerade värnpliktsbördor och statsutgifter för militära ändamål. Skall det verkligen varje kvartssekel behövas ett världskrig för att hos de breda lagren i vårt land och deras ansvarlösa tillskyndare hålla riksförsvarets livsandar vid makt?